

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1732. usque ad annum 1734

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 90119339

§. 44. Lutheranorum motus ob dissolutum matrimonium inter Catholicum
& Calvinianam initum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67683](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67683)

proximi, modernos Religionum nundinatores jure exclamare, *sancte Cicerone, sancte Seneca, ora pro nobis*, Religiosam pacem duntaxat ad externam quietem collimare. Giessenses Studiosos esse Lurcones orthodoxos, reformationem Lutheranam esse sectam & merum figmentum &c. Hæc pluraque alia omnino absona, & indecora effutiit Dippelius, & tamen, quod sane mirum est, ex ipsis Lutheranis Præconibus, qui ipsum defenderent, habuit.

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

§. XLIV.

*Lutheranorum motus ob dissolutum
matrimonium inter Catholicum
& Calvinianam initum.*

Jam dudum Spirenses Lutherani hujus Diæcelis Henrico Hartardto Episcopo graves inferebant molestias; cum enim Hic eo tempore, quo Coadjutor eligebatur, paucos ex Catholicis feligeret, ex quibus, prout cuilibet Imperii Principi etiam in alieno territorio habere concessum, cohortem prætoriam conflabat, Lutheranus Magistratus apud Cæsareo-Aulicum Consilium rem tam potenter urgebat, ut duntaxat quosdam Equites meritorios ad suum obsequium habere, Episcopo concederetur: de cetero autem Ma-

Bbb 3

gistra-

Sæc. XVIII. gistratus & Syndicus Episcopo des
 A.C. 1734. tam venerationem exhiberent, & as

ore nec calamo eundem offenderent.
 Nondum tamen acquieverant Lutherani, sed omnino decerni petebant Episcopus præsidarium hunc m
 ex Urbe abduceret. Verum Elector latino & Hassiæ Landgravio, qui in caussa Deputati, seu ut vocant Commissarii a Cæsare erant nominati, junctum, ut insuperhabita Magisterii oppositione declararent, quod Episcopus viginti armatos consuetam milarem vestem indutos, cum alioquin præferrent, nec ullum militare exercerent, pro quo in Urbe retinere posset. In composita Spirenses Lutherani adhuc negotium Episcopo faciunt. Res ita contigit, habebatur pro more in hebdomada, uti vocatur congregationum consueta supplicatio, Lutherani, ut interturbarent, Matiensensem Urbis portam claudere & rursus violato Episcopalis Patris jure in Episcopi contemptum ex profata ejus cohorte duos in carceres projecere, pluresque alias violentia tulerunt. Eapropter Episcopi factorator de hac impudentia graviter questus, supplicabat, ut in eos, qui profatam supplicationem contra

Westphalicam turbassent, & Episcopi ^{Sæc. XVIII.}
 jura violassent, pro meritis pœnis anim- ^{A. C. 1734.}
 adverteretur, & læsæ parti condigna
 præstaretur satisfactio: Ut vero Luthe-
 rani a se Cæsaris indignationem amo-
 lirentur, plurima falsa, ac Episcopi
 juribus adversa, & pro arbitrio ex-
 cogitata simulque, præter fas exag-
 gerata exponebant, injurias vero a se
 illatas variis obtentibus excusare nite-
 bantur: quapropter idem Procurator
 porrecto libello rogabat, ut Lutherani
*ob falsissima a se narrata demum prome-
 rita animadversione* plecterentur: Ejus
 precibus annuit Imperator, qui Epi-
 scopo injunxit, ut in violentias a Lu-
 theranis perpetratas inquire, reosque
 castigari, & Cæsareis mandatis sex-
 acte obediri curaret, Magistratus vero
 ni ad omnes *Commissionis*, ceterasque
 expensas condemnari velit, non alia
 via, quam Cæsarei mandati executione
 uteretur, & controversiam hucusque
 Episcopo motam pacifica compositione
 tolleret.

Abolita hac lite brevi nova molestia
 afficiebatur Henrici Successor Hugo
 Damianus Comes de Schönborn Car-
 dinalis & Spirensis Episcopus. Illius
 occasio erat hæc: Jam anno hujus sæ-
 culi decimo septimo Nicolaus Rhebold
 Oberhusanus Civis Religione Catho-
 licus

Sæc. XVIII. A. C. 1734. licus cum Susanna Simonis Weh
manni civis Filia Calviniana matrimo-
nium inire constituerat; eo sine illa
Tabernæ Montanæ Curia proclamatum
ut ajunt, literas petebat, quæ tam
ei, eo quod Sponso eidem affinis
Materteræ suæ Filia esset, demum
fuerunt, quamvis illas postmodum
Regis Sueciæ Senatu anno sequenti
obtinisset. Eodem autem anno Patres
Capuccini & postea P. Vincentius Nico-
laum de nullitate sui Matrimonii con-
cebant, & novissime eorundem Fra-
trum Superiores quovis anno ad
Suecicum Regimen & Spirensis
scopum de dissolvendo hoc matrimo-
nium agebant: Re comperta ipse Carolus
Episcopus Spirensis Gerlinganus
Capituli Decano die decima quarta
Martii præcepit, ut Nicolaum ad de-
ferendam hanc sæminam urgeret. Le-
gatus Sacramentorum usu & legitimo
Sacra privandum, de cetero si ipsa
dem Catholicam sit amplexura, impedi-
tionem a Papa procurari posse, his
qua matrimonium ab Episcopo deca-
ratum iri ut nullum, proles tanquam
illegitimas, & Maritum utpote fur-
carium absdubio graviter plectendum.
Acceptis his literis jubebatur Nicolaus
in Episcopali Curia comparere, qui tu-
men initio morem gerere tergiversabat

tur, Susanna vero prætenſum ſuum Sæc. XVIII. A. C. 1734.
 connubium diſſolvi verita, a Prædi-
 cantibus ſuis opem quærebat; nec in-
 caſſum; quippe Germanus Barbelro-
 tenſis Paſtor die prima Aprilis totam
 rei ſeriem Bipontino, ut vocant Con-
 ſiſtorio perſcripſit, exponens, hos con-
 juges tribus prolibus jamjam fæcun-
 dados a PP. Capuccinis jam ante un-
 decim, & nuperrime quarto abhinc
 anno graviter moleſtatos, & a ſupre-
 ma Curia ad monaſterium venire juſ-
 ſos fuiſſe, cum autem uxor ob nivis
 copiam comparere non poſſet, P. Su-
 perioſorem ex mandato Steinfeldeniſis
 Decani Catholici, illam Oberhuſii ac-
 ceſſiſſe, eique intimaviſſe, quod ipſorum
 matrimonium eſſet nullum, & mari-
 tum, ni hanc mulierem dimitteret,
 Sacramentorum uſu privandum, pro-
 lesque pro illegitimis habendas, ſi
 vero Religionem Catholicam amplecti
 vellet, hujus matrimonii vitium di-
 ſpenſatione Apoſtolica ſanari poſſe.
 His expoſitis Paſtor a Conſiſtorio pe-
 tebat, ut de mixtæ Religionis connu-
 biis quicquam decernere, Catholico
 Clero a Cæſarea *Sequeſtrationis*, ut vo-
 cant, Commiſſione, vel a Principis
 Senatu prohiberetur. Adjutrices e-
 tiam manus adhibebat Sprengerus Ta-
 bernarum Paſtor, qui die ſexta ejus-
 dem

Sæc. XVIII. dem Mensis pariter suis literis ad Con-
 A. C. 1734. sistorium datis exposuit, ni subito res
 medium opponeretur, timendum esse
 ne gravissima mala inde orirentur, præ-
 cipue cum in hisce locis quamplurimum
 ejusmodi matrimonia fuissent inita
 horum postulata Consistorium die
 prima sexta Aprilis ad Cæsareos Com-
 missarios perscripsit, matrimonium
 inter affines in gradu secundo
 tam jure Canonico, quam patris legi-
 bus nullum quidem esse, locum tamen
 esse dispensationi, hanc per octo
 quindecim annos fuisse obtentam, et
 Protestantium autem Doctorum sen-
 tentia certum esse, ejusmodi
 Religionis matrimonia dissolvi
 idque patere ex Bilderbeckio, hinc
 nim referre, quod cum Pontifex Chri-
 stiano Ludovico Megapolitano
 solutis primis ad secundas nuptias
 eundi gratiam fecisset, ejus
 Conjux reclamasset, eo quod Pontifex
 in casu, ubi utraque conjugatorum
 pars Catholica non est, ita dispensandi
 facultas non competeret. Ex frivolis
 hisce argumentis Consistorium petebat
 ut Commissarii hos aliosque ejusmodi
 Conjuges contra Clerum Catholicum
 tueri velit. Attamen Commissarii hujus
 causæ discussionem Cardinali Episcopo
 Spirensi reliquerunt, qui etiam

die decima octava præfato Decano Sæc. XVIII.
 Steinfeldensi præcepit, ut hoc Matri- A. C. 1734.
 monium, eo quod Nicolaus præfensam
 uxorem suam dimittere renueret, tan-
 quam nullum publice declararet, &
 implorato etiam brachio sæculari cu-
 raret, ne hi amplius una cohabitare
 permitterentur. Cum autem Com-
 missarius Germani Prædicantis quere-
 las ac rationes Catholico Parocho
 P. Marco Weiller communicasset, hic
 die sexta Junii illas datis ad eos li-
 teris, confutabat. Et quidem ad pri-
 mam, scilicet hos Conjuges accedente
 Suecici Regiminis consensu fuisse co-
 pulatos respondit, hanc dispensationem
 sub- & obreptitie fuisse obtentam, eo-
 quod nulla facta fuisset mentio de Re-
 ligione Catholica ipsius Nicolai, quoad
 Catholicos autem in secundo affinitatis
 gradu a solo Papa dispensari posse. Ad
 secundam, nempe primum ante qua-
 tuor annos hoc dubium a PP. Capuc-
 cinis fuisse motum, ostendit Paro-
 chus, jam a primo & quovis sequenti
 anno hos Patres apud Suecicum Re-
 gimen & Episcopum sese huic connu-
 bio opposuisse. De periculo autem ma-
 lorum inde timendorum respondit Pa-
 rochus, præter Rheboldi matrimonium
 Catholici cum Aetholica nullum a-
 liud in secundo gradu in tota hac di-
 tione

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

tione fuisse contractum, proin &c. Al
 tertiam autem, scilicet inter Affin
 apud Protestantes validam esse Con
 sistorii dispensationem, reposuit Par
 chus, inde non sequi, eam etiam va
 lidam esse inter Catholicos, sed re
 dispensationem Pontificiam. De
 cum Præco ex suæ sectæ Doctore
 probare intenderet, ni utraque pars
 Catholica, Pontificis dispensationem
 cum non esse, responsum fuit, ex
 plo Ducis Megapolitani potius
 positione Catholici in veteri
 possessione & libertatibus immo
 stiterint, idque certo probari
 Bipontino, qui Anno 1723. comit.

Porro cum Nicolaus suam
 gem nec dimittere nec illa Catholice
 fidem amplecti vellet, Decanus die
 cima quarta Junii publice e
 ejus matrimonium nullum, & pro
 inde natas esse spurias denuntiavit.
 de quo Sprenger Præco mox Bipon
 tinum Consistorium die sequenti ce
 tius reddidit, quod etiam die decima
 nona Junii datis ad Commissarios
 ris remedium quantocius opponi
 Hi vero Catholico Tabernarum
 tori negotium dedere, ut rem ad
 præscriptum ponderaret, ac de
 ad Commissionem referret, quo fact
 Commi

Commissarii Lutherano Consistorio re-
 scripsere, omnium iudicio hoc matri-
 monium esse omnino irritum, com-
 municatis autem omnibus hac in re
 actibus Lutherani nil aliud, quod re-
 sponderent, habebant, nisi allatas ra-
 tiones valere apud Catholicos, non
 item apud Protestantes in eorum di-
 tionibus, quæ nulli extero Episcopo in
 Ecclesiasticis subjectæ essent, juxta
 Protestantium principia Principes ob
 superioritatem territorialem habere jus
 circa sacra, eandemque potestatem,
 quam Pontifex ac Episcopi in Catho-
 licorum Regnis exerceret: valere ita-
 que dispensationem a Suecico Regi-
 mine Rheboldo concessam, etsi ipsum
 esse Catholicum ignorarit, Spirensi
 autem Episcopo juxta Artic. V. § 48. nec
 jus Diæcesanum & jurisdictionem Ec-
 clesiasticam, proin nec matrimonia
 mixtæ Religionis dissolvendi potesta-
 tem competere (*) nec obstare, quod dis-
 disso-

Sæc. XVIII.
 A. C. 1734.

(*) Catholici per Baptismum januam Ec-
 clesiæ ingressi, omnibus Ecclesiæ legibus
 subiciantur, & sicut juxta Protestantium
 principia Princeps territorialis in Ecclesia-
 sticis jus habet in Protestantes subditos, ita
 Pontifex & Episcopus habeat jus in Catho-
 licos sibi quoad Ecclesiastica subjectos, apud
 hos

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

diffolutio matrimonii cum eiusmodi
 impedimento a Christiano Ludovico
 Megalitano Duce contracti a Pontifice
 facta, & a Cæsare confirmata fuerit
 sufficere enim, quod Corpus Evangelicorum
 reclamavit, & multæ inde
 fusiones ortæ fuissent, & Protestantis
 Religionis abjuratio per eiusmodi
 solutiones intenderetur. Verum hæc
 frivolæ erant hæc rationes, ut Palatinus
 Bipontinum Consilium eis referre po-
 tuisset, quocirca præfatum
 matrimonium omnino dissolutum
 Nec tamen propterea Bipontini
 dicantes cessabant, suas querelas
 decima septima Septembris præsentibus
 ad Corpus Evangelicorum delatantes,
 ponentes, hac dissolutione manuum
 rei Calvinianæ præjudicium, præter
 perniciosas dissensiones, inferri
 simultaneum Catholicæ Religionis

hos autem sine legitima dispensatione
 matrimonium Catholici in gradu secundo
 contractum non valet, ita Pontifex & Episcopus
 illud dissolvere possunt, & Catho-
 licus contrahens sese a præsentia sua con-
 separare tenetur, Protestantica enim
 solutio efficere non potest, ut impedimentum
 ab Ecclesia Statutum vel non sit impedimentum,
 vel Catholicus eo irretitus in foro
 saltem interno ab eo liber fiat.

exercitium armata vi in Sacello Nider-
Betsbachensi invehit &c. Horum Præ-
dicantium querelis Ratisbonenses Prin-
cipum Protestantium Legati faciles
præbebant aures, datisque die decima
quinta Decembris ad Cæsarem literis
exponebant, Bipontinos Catholicos im-
merito apud Cæsaream suam Majesta-
tem, quod a Protestantibus dire ac
continuo vexarentur, questos esse; hos
enim e contrario Calvinistis identidem
multas afferre molestias, & quidem
eos mortuo Metensi Episcopo in Urbe
campanas, illas quoque, quæ ad Cal-
vinistas privative spectarent, pulsasse,
in festo Corporis Christi processiones
Meisenheimi, & Wolfferwillæ habuisse,
ibidemque necnon Bettsbachii ar-
mata manu simultaneum Religionis
Catholicæ exercitium invexisse, & ma-
trimonium Rheboldi ceu nullum, irri-
tumque declarasse &c. cum autem Im-
perator Cæsareis Commissariis, qui
jam tum ob successionis controversiam
Biponti agebant, hujus rei discussio-
nem ac decisionem commisisset, rursus
Protestantes reclamabant, exponentes,
Religionis gravamina ad judiciale fo-
rum, & Cæsareo-Aulici Concilii de-
cisionem non esse devolvenda, sed nil
aptius esse, quam *localem Commissionem*
ex Imperii Statibus, & delegatis ut-
rius-

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

Sæc. XVIII. riusque Religionis hominibus conde-
 A. C. 1734. tam : Attamen rejectis eorum polli-
 latis pro nullitate præfati matrimonii
Vide supra decisum est.
 pag. 57.

§. XLV.

*Hildesheimensis controversia tam
decisa.*

Vide supra
 Tom. 72.
 pag. 590.

Jam supra sæpius memoravimus, quomodo
 inhumana rabie Lutherani Hilde-
 sheimenses in Catholicos desævirent, cum
 Benedictini ex Monasterio S. Gertrudis
 consuetam supplicationem per localem
 jurisdictioni subiecta deducebant. In-
 tegrum ferme septennium hæc illi
 tenuit, & quamvis tam Inimicus
 quam ejus Senatus Cæsareo-
 cruenti hujus tumultus Auctores, po-
 pote pacis publicæ, ac Religions Ca-
 tholicæ perturbatores promeritis pe-
 nis esse plectendos decrevisset, hæc
 tamen sententiæ executionem Luthera-
 rani identidem interpositis Protestan-
 tium deprecationibus, solitisque argu-
 mentiis eludebant: tandem vero, æqui-
 sima hac causa læsæ partis restitue-
 tionem deposcente, Imperator Eleonor
 Moguntino & Guelpherbitano Duces,
 quibus hujus causæ discussionem commis-
 miserat, injunxit, ut Catholicis plene
 satisfieri curarent. Ad horum igitur